

STATUTUL COMUNEI PESAC

În 1968 după reorganizarea teritorială, Pesacul a devenit parte din comuna Periam, iar din anul 2007 luna decembrie, după 40 de ani, comuna Pesac a fost reînființată prin desprinderea de comuna Periam, conform Legii nr.369/2007.

CAPITOLUL I. REPERE GEOGRAFICE

1.1. Localizare

Comuna Pesac, având coordonatele 46° 59' 43" N și 20° 49' 57" E, se afla amplasată la 4 km de Dn 6. Teritoriul comunei se învecinează la sud – est cu teritoriul comunei Periam, la sud cu teritoriul comunei Sandra, la vest cu teritoriul comunei Lovrin și la nord cu teritoriul comunei Sanpetru Mare.

1.2. Suprafața

Conform protocolului de predare-primire a patrimoniului imobiliar extravilan și intravilan referitor la delimitarea dintre cele două comune, înregistrat la Primăria Comunei Pesac sub nr.1524/11.05.2009 și înregistrat la Primăria Comunei Pesac sub nr.2675/11.05.2009, suprafețele cuprinse în intravilanul Comunei Pesac este de 207,91 ha, existând prevederi de extindere a acestora.

1.3. Relief

Relieful este câmpie, având caracteristicile pedologice ale solului de tip cernoziom.

1.4. Clima

Principalii factori determinanți în zona comunei Pesac ai regimului climatic sunt: radiația solară, suprafața subiacentă și circulația generală a atmosferei.

Variația anuală a **radiației** este caracterizată printr-o valoare maximă în timpul verii, în luna iulie când nebulozitatea este redusă, Valoarea minimă a radiației globale se înregistrează în luna decembrie când nebulozitatea este maximă. Suma anuală a radiației globale este de 115-120 kcal/cm².

Comuna Pesac și zona care o înconjoară, ca și întregul teritoriu al României, se afla în zona de **climă temperată**, fiind situată la distanță aproximativ egală de ecuator și pol, aceasta determină caracterul dominant de climă temperată, cu anotimpuri bine diferențiate. În ansamblu, clima zonei noastre are caracter de climă temperat continentală cu influențe atlantice.

Caracterizarea elementelor climatice ale comunei s-a realizat pe baza datelor înregistrate la **stația meteorologică Sânnicolau Mare (90 m altitudine)**, ale cărei coordonate generale sunt: 46° 04' latitudine nordică și 20° 37' longitudine estică, foarte apropiate de coordonatele localităților componente ale comunei.

Temperatura aerului înregistrează variații în timp și spațiu, datorită oscilațiilor radiației solare, care constituie sursa de încălzire a acestuia. Mai întâi se constată o variație diurnă a temperaturii aerului, datorită mersului diurn al radiației solare. Această variație diurnă se manifestă printr-o creștere a temperaturii aerului după răsăritul soarelui până la ora 13, când se atinge maxima, după care temperatura începe să scadă treptat în cursul nopții, când se înregistrează valorile minime. Aceste trăsături generale se păstrează în tot timpul anului, pe întregul cuprins al câmpiei.

În comuna Pesac temperatura aerului are o repartiție uniformă de suprafață. Pe baza datelor obținute la stația meteorologică Sânnicolau Mare (altitudine 90 m) s-a calculat temperatura medie multianuală pentru intervalul 1993-2003, Această valoare este de 10,9° C (fig. 4).

În comuna Pesac iernile durează trei-patru luni pe an, fiind în general blânde și mai scurte decât în restul țării, datorită influențelor oceanice. Primăvara, odată cu intensitatea radiației solare, a frecvenței maselor de aer mai cald din vestul continentului, se înregistrează o creștere a temperaturilor.

Verile sunt calde și lungi datorită creșterii valorilor radiațiilor solare, a predominării timpului senin, astfel că temperatura aerului înregistrează cele mai mari valori.

Toamna, pe măsură ce intensitatea fluxului de energie solară se reduce și numărul de zile cu cer acoperit crește, temperatura aerului începe să scadă, valorile sunt apropiate de cele înregistrate primăvara. Temperatura medie calculată pentru anotimpul de primăvară este de 10,7° C, în timp ce toamna, valoarea este de 9,9° C.

Cele mai importante procese de transformare a energiei radiante în energie calorică au loc la nivelul **suprafeței solului**. În cursul anului temperatura solului variază de la o lună la alta. Cele mai mici valori se înregistrează iarna, în luna ianuarie (-0,3° C) iar cele mai mari în perioada de vară, în luna iulie (26,8° C).

În ianuarie diferența dintre temperatura aerului și cea a solului este mică, cca. 0,5°C. Începând din luna februarie, odată cu creșterea bilanțului radiativ și a celui caloric, temperatura solului crește continuu. Din această lună valorile sunt pozitive. Luna aprilie se caracterizează printr-o creștere accentuată a valorilor, cca. 7° C față de media lunii martie.

Precipitațiile atmosferice constituie unul dintre cele mai importante elemente ale climei. Ele variază mult de la un an la altul, datorită activității ciclonale și invaziilor de aer umed dinspre vest, nord – vest și sud – est.

Repartiția precipitațiilor în timp este inegală. În general, în prima jumătate a anului precipitațiile sunt mai abundente decât în cea de-a doua jumătate, dar există și excepții.

Cele mai mici cantități medii lunare multianuale cad în februarie (15,8 mm).

Grosimea stratului de zăpadă are valori cuprinse între 0 – 17 cm.

Cele mai frecvente și mai lungi perioade de secetă apar și în Câmpia Banatului mai ales în nord – vestul acesteia, unde se află comuna Pesac, iar tipul de secetă este cel panonic. La stația Sânnicolau Mare perioada de uscăciune este de peste 20 zile în luna martie, cu o frecvență de 30%, iar în luna august perioadele de 10 zile au frecvență maximă. Perioada de uscăciune de la Sânnicolau Mare este mai lungă decât la Timișoara sau Lugoj..

Frecvența vântului pe cele 8 direcții, este predominantă pe direcțiile: sud 16,4 %, nord 11,4 %, și sud-est 10,0 %. În cuprinsul câmpiei, viteza medie anuală a vântului nu prezintă variații foarte mari.

Apele

La nord de comuna Pesac, la aproximativ 10 km curge unul dintre cele mai mari râuri ale României – Mureșul. El formează granița naturală cu județul Arad.

Aranca este un canal instalat pe lângă fostele albie ale Mureșului din care se pompa în canalul Galața care străbate comuna Pesac, comuna Lovrin și până în zona Jimboliei.

Flora și fauna

Flora, pe teritoriul comunei Pesac, regăsește elemente europene, eurasiatice și pontice.

Elementul eurasiatic are ca și reprezentanți specii de arbori ca: plopul negru, plopul alb, arinul negru, precum și diferite specii de salcie. Din familia graminee se întâlnesc numeroase specii ale genurilor *Bromus*, *Poa* și *Calamagrotis*, iar din genul *Festuca* se întâlnesc speciile *Festuca valesiaca*, *Festuca ovina*, ce formează pajiști stepizate.

Elementul pontic cuprinde îndeosebi specii xerofile și termofile. Sunt mai numeroase speciile ierboase din familia Graminee (*Stipa Joannis ssp. sabuloasa*), Liliacee, Compositae.

Principalele specii componente ale **vegetației ierboase** sunt păiușurile, firuța cu bulbi, bărbos, pirul gros, laptele câinelui, coada șoricelului și diferite plante rudेरurale.

Vegetația halofila are o desfășurare discontinuă, fiind adaptată la regimul de săruri și umiditate cu totul deosebită din aceste terenuri.

Vegetația acvatică apare în canalul Galața care străbate comuna Pesac, în bălțile și în canalele construite de om. Este reprezentată de plante cu adaptări speciale: plante care plutesc pe suprafața apei fără rădăcini: lintița, peștișoara, iarba broaștelor; plante fixate în mълul de pe fundul apei: broscarița plante

cu frunze și flori plutitoare; plante amfibii sau emerse, a căror bază se află în apă: limbărița, stânjelul de baltă. Cea mai des întâlnită este trestia. Alături de acestea este papura, rogozul, etc.

În cadrul **vegetației segetale** se remarcă două comunități în funcție de plantele de cultură pe care le însoțesc. În culturile de păioase se întâlnesc: nemțisor de câmp, negrușcă, macul roșu, ciocul berzei, etc. În culturile de prășitoare sunt întâlnite: pir, volbura, etc, precum și alte specii: orzul șoricesc, raigras, pătlagina.

Fauna din această regiune se încadrează în regiunea paleoarctică, subregiunea panonică. Provincia prezintă o faună central-europeană, dar cu multe elemente de origine pontică. Dintre animale caracteristice enumerăm: orbetele, bacterieni, lepidoptere, etc.

În această zonă o pondere însemnată o au rozătoarele, care uneori produc pagube însemnate agriculturii: popândăul, hârciogul, cățelul pământului, șoarecele comun, șobolanul de câmp, iepurele. Frecvent se întâlnesc și mamifere carnivore ca: vulpea, dihorul, nevăstuica.

Păsările sunt reprezentate de : prepeliță, potârniche, graurul, fazanul, cioară de semănătură, etc. Păsările răpitoare de zi sunt reprezentate de șorecarul mare, șorecarul încălțat, coțofana, iar cele de noapte sunt reprezentate de: bufniță, ciuf.

Reptilele sunt reprezentate de șopârla cenușie, destul de comună iar amfibienii de broasca râioasă comună, în locurile cu pământ moale, trăiește broasca de pământ.

1.5. Resurse naturale

Teritoriul comunei dispune în subsol de hidrocarburi lichide.

Solul oferă condiții favorabile pentru cultura plantelor agricole, în principal a cerealelor, a plantelor tehnice și furajere și pomicultură.

CAPITOLUL II. PAGINI DE ISTORIE

Încă din timpuri străvechi, în apropierea Mureșului, pe drumul sării din ocele ardelene spre șesul panonic au existat așezări omenești. Săpăturile arheologice efectuate în zona Mureșului au dus la descoperirea unor culturi neolitice precum Criș, Tisa și Vinga care fac legătura cu culturile de răsărit.

Numeroasele descoperiri făcute în această zonă dovedesc existența unor civilizații preistorice. În urma unor săpături efectuate de Martin Roska în 1909 pe terenul Schanzhügel a fost descoperită o așezare preistorică în șase straturi concomitente precum și obiecte din piatră, os și bronz și diferite tipuri de ceramică, toate aparținând începutului epocii de bronz (începutul mileniului II î.e.n.).

În documentele privind istoria comunei Pesac sunt amintite numeroase popoare preistorice. Astfel, în perioada migrațiilor, în Banat sunt menționați: sciții, celții, sarmații iazygi și roxolanii. Slavii au creat toponimia Banatului, existentă și astăzi.

Se produce o invazie maghiară peste populația româno-slavă, în care s-au contopit rămășițe de avari și gepizi (folclorul lor s-a păstrat până astăzi).

Bulgarii dețin supremația politică asupra Banatului. Glad, conducătorul Banatului s-a supus maghiarilor, dar a păstrat drepturile de stăpân teritorial (Cronica lui Anonymus).

După moartea lui Gelu, Ahtum preia conducerea zonei și stabilește reședința la Morisena (Cenad). Abia după înfrângerea lui Ahtum la Vidin, maghiarii pătrund în Banat, contribuind la colonizarea zonei.

Regele Ștefan și ducele Ahtum intră în conflict, cauza fiind importanța politică și economică a Mureșului. Ahtum împiedică transportul sării pe Mureș, sarea fiind un monopol regal și un venit important pentru regele ungar. În scurt timp Ahtum este însă învins, în Banat fiind instaurată supremația maghiară, care înlocuiește creștinismul de rit vechi cu ritul latin.

Originea numelui

Data de înființare a localității Pesac este 16 Octombrie 1768 și a fost comună până în anul 1968, când țara a fost reorganizată din punct de vedere teritorial, trecând ca sat aparținător al comunei Periam.

Prin Legea nr.369/2007, localitatea Pesac redevine comună de sine stătătoare.

Primul document care cuprinde note privind data și cauzele mutării pesecanilor în actuala vatră a satului a fost o însemnare pe un tabel nominal cu cei ce au contribuit la construirea Bisericii Ortodoxe Române din Pesac, cu sume de bani. Pe ultima pagina a vechiului document, stă scris în limba română, cu litere chirilice, următoarele: „*Însemnare pentru ca să se știe când s-au așezat Pesacul pe acest loc.*”

Comunitatea Pesac a venit din Sânpetru pentru răutatea apei. Au ieșit în luna lui Octombrie 16 în anul 1768.” După ce vorbește despre construirea bisericii și cine a purtat de grijă, se datează și semnează astfel: ***„În Pesac la 10 Decembrie 1821, scris-am eu, preotul Filip Rusu, parohul Pesacului, născut din Comloș.”***

Conținutul acestui document data, locul și cauza emigrării românilor pesăcani, atestă că strămoșii pesăcanilor provin din localitatea denumită azi Sânpetru Mare, ce se găsește la o distanță de 6,3 km în partea de N și N-E a Pesacului și are o vechime atestată mult mai mare (care se pierde în negura vremii).

Plecarea pentru „răutatea apei” demonstrează repetatele revărsări ale râului Aranca, ce trece prin marginea acestei localități, revărsări periodice până la regularizarea albiei acestui râu. Neajunsurile provocate de apă, care au constituit un motiv principal de plecare din vechea vatră a satului, este atestat și de nota de pe „Octoihosul” tipărit la Râmnic în anul 1719 și se găsește în arhiva Bisericii Ortodoxe din Pesac, în care se pomenește de apă și ploi abundente în mai tot cursul anului 1706.

Un alt motiv pentru emigrarea pesăcanilor din Sânpetru a fost dat de „neînțelegerile și divergențele” ce au existat între comunitatea românească și comunitatea de origine slavă (sârbă) din Sânpetru Mare, divergențe atât de ordin social cât și religios. Acest lucru nu este atestat în nici un document oficial, dar se cunosc condițiile de viață ale romanilor după colonizarea sârba din Sanpetru.

Denumirea de Pesac este strâns legată de terenul nisipos pe care este așezată, un teren nisipos. Fie că locul purta această denumire încă înaintea mutării locuitorilor, fie după aceea, cert este și într-un caz și în altul, că denumirea localității se trage de la terenul pe care este amplasată, de la denumirea sârbească a nisipului, având în vedere influența slavilor asupra limbii române din această zonă.

În ceea ce privește întemeierea comunei, afară de însemnarea făcută de preotul Filip Rusu, în documentul sus amintit, până în prezent nu a fost descoperit un alt document prin care să se ateste înființarea comunei.

În anul 1774, deci după șase ani, localitatea Pesac figurează deja în documentele cărții funciare ale circumscripției Cenad, de care depindea ca „walachisches dorf” (sat românesc). Cercetând problemele după tradiție aflăm că mutarea din Sânpetru în actuala vatră a satului s-a făcut în timpul primei vizite a împăratului Iosif al II-lea prin Banat, ceea ce corespunde anului 1768. Profitând de această vizită a împăratului, un grup de țărani români din Sânpetru l-au întâmpinat pe împărat, arătându-i neajunsurile provocate de revărsarea apei, abuzurile săvârșite de reprezentanții administrației militare, cât și persecuțiile religioase la care erau supuși de către clericii Bisericii sârbești. Drept rezultat al acestor plângeri împăratul aprobă cererea și astfel majoritatea românilor din Sânpetru se mută, încă în acel an, pe actuala vatră a localității.

Lucrurile ar putea corespunde realității, deoarece se cunoaște că după cucerirea Banatului de la turci (1717), „Curtea de la Viena” îl organizează ca domeniu al „Coroanei Habsburgice”, iar pentru conducerea provinciei este organizată o administrație condusă de un guvernator militar, până în 1771, după care domeniul este condus de o administrație civilă în frunte cu un președinte. Din 1778 Banatul este încorporat Ungariei, ca în anul 1779 să fie împărțit în trei comitate: Torontal, Timiș și Caraș, comuna Pesac făcând parte din comitatul Torontal.

CAPITOLUL III. POPULAȚIA COMUNEI

Evoluția populației localității Pesac a cunoscut mari fluctuații, mai ales până la începutul secolului al XIX – lea, când populația s-a confruntat cu mai multe epidemii: tifos, malarie, variolă, etc.

Datorită molimelor și epidemiilor numărul populației a scăzut mult, dar și lipsa de igienă a favorizat scăderea populației. Epidemia de variolă din anii 1768 – 1769 a ucis mai multe persoane, epidemia de holeră (1831 – 1836) făcând și ea victime.

În 1910 – 1938 numărul populației a crescut lent. Între 1945 – 1948 numărul populației crește mult, mai ales datorită colonizării populației române.

Situația locuitorilor în localitatea Pesac, conform recensămintelor din anii precedenți, se prezenta astfel:

În anul 1948, populația localității era de 2508 locuitori, din care: 2247 – români, 220 – germani, 10 – maghiari, alții - 4;

În perioada 1949 – 1966, numărul populației scade datorită deportării în Uniunea Sovietică a populației de etnie germană, scăderii natalității și stabilirii în Germania a unei părți a populației germane

după război. În anul 1967 populația era de 2297 locuitori, din care: 1749 români, 161 – germani, 9 – maghiari, 378 – alții (sârbi, slovaci, țigani,etc.),

La recensământul din 2002, populația totală a localității era de 2162 locuitori, din care: 1887 români, 12 maghiari, 13 germani, 250 alte etnii.

Structura confesională a locuitorilor în anul 1930, dintr-un total de 2726 locuitori, era următoarea: 2178 ortodocși, 3 – greco – catolici, 482 romano – catolici, 25 - bapțiști, 38 – alte religii.

În anul 2002 era următoarea: ortodocși – 1768, romano – catolici – 41, greco catolici – 13, bapțiști – 77, penticostali – 231, alte religii – 32.

Conform ultimului recensământ (Recensământului populației și locuințelor 2011), comuna are 920 de locuri de casă, 708 gospodării și 2090 locuitori.

CAPITOLUL IV. ORGANIZAREA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ ȘI AUTORITĂȚILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

Comuna Pesac este unitate administrativ-teritorială, organizată în temeiul principiilor descentralizării, autonomiei locale, deconcentrării serviciilor publice, legalității și consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale.

Comuna Pesac se încadrează la rangul III, stabilit potrivit prevederilor Legii nr.351/2001, privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului național, Secțiunea a IV-a „Rețeaua de localități”.

Conform legislației în vigoare autoritățile administrației publice, prin care se realizează de fapt autonomia locală sunt:

- Consiliul Local - ca autoritate deliberativă și
- Primarul cu aparatul administrativ - ca autoritate executivă.

Primarul comunei Pesac, domnul Toma Cornel, este din partea formațiunii politice U.S.L. (P.S.D.) Acesta este ales pentru un mandat de 4 ani.

Consiliul Local este compus din consilieri aleși prin vot universal egal, direct, secret și liber exprimat în condițiile stabilite de lege privind alegerile locale. Consiliul local este format din 11 membri, de vârste, profesii și convingeri politice diferite. Consiliul local este ales pe o perioadă de patru ani. Componenta nominală a consiliului local și apartenența politică este după cum urmează:

Nr. crt. Numele și prenumele consilierului Apartenența politică

1.	CIOCA FLORIN-LIVIU	U.S.L. (P.S.D.)
2.	CRĂCIUN CĂLIN-FLORIN	P.P.D.D..
3.	FUȘTEAC ION-MARIUS	U.S.L. (P.S.D.)
4.	JARDA ALEXANDRU	U.S.L. (P.S.D.)
5.	JIVAN MIHAI	U.S.L. (P.S.D.)
6.	LUNGU MIHAIL	U.S.L. (P.S.D.)
7.	NĂNĂU EMANUEL-CĂLIN	U.S.L. (P.S.D.)
8.	NĂSUI VASILE	U.S.L. (P.S.D.)
9.	PINTEA CIPRIAN-GABRIEL	P.D.L.
10.	SLATINĂ FLORIN	P.D.L.
11.	VIPA STEFANIA-BIANCA	P.P.D.D.

Dintre consilierii locali s-a desemnat viceprimarul comunei, domnul Lungu Mihail, din partea formațiunii U.S.L. (P.S.D.) prin H.C.L. Pesac nr.9 din 02.07.2012. Atribuțiile viceprimarului sunt cele delegate de primar, însărcinările primite de la consiliul local, precum și orice alte atribuții prevazute de prevederile legale în materie.

Recentul Consiliu Local al comunei a fost constituit în data de 27.06.2012 fiind alcătuit din 11 consilieri locali.

Sediul unde funcționează cele două autorități – deliberativă și executivă se află situat în localitatea Pesac nr.360, județul Timiș, cod 307316.

Comuna Pesac are ca secretar de unitate administrativă pe doamna Dumitraș Angelica. Atribuțiile acesteia sunt stabilite de actele normative în materie și de fișa postului.

Primarul, viceprimarul și secretarul, împreună cu aparatul de specialitate constituie Primăria Comunei Pesac, instituție publică cu activitate permanentă, care duce la îndeplinire hotărârile Consiliului Local și soluționează problemele curente ale colectivității cetățenilor comunei Pesac.

Atribuțiile specifice autorităților administrației publice locale sunt cele prevăzute de legea administrației publice în vigoare - Legea nr. 215/2001, republicată și modificată.

DOTĂRI ADMINISTRATIVE

Primăria comunei Pesac și Consiliul Local Pesac au un aparat propriu format din 2 demnitari, 12 funcționari publici, 6 salariați cu contract individual de muncă și 11 consilieri locali.

În subordinea consiliului local sunt organizate: serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor în care funcționează un număr de 2 funcționari publici, serviciul de salubritate și serviciul de iluminat public.

Postul de Poliție Pesac asigură servicii publice pe raza localității Pesac cu un număr de doi angajați.

4.1. Infrastructura comunei Pesac

Conform Planului Urbanistic General, aprobat prin H.C.L.Pesac nr.52/2009 privind *însușirea P.U.G. (Planului Urbanistic General) al localității Pesac așa cum a fost aprobat de către Consiliul Local Pesac prin H.C.L. nr.56/27.12.2002 și vizat de Consiliul Județean Timiș prin aviz nr.38/13.12.2002*, suprafețele cuprinse în intravilanul comunei sunt de 207,91 ha, existând prevederi de extindere a acestora.

Localitatea	UM	Suprafața intravilan	Prevederi extindere	Total prevăzut
Pesac	Ha	207,91	3,30	211,21
Total	ha	207,91	3,30	211,21

Rețeaua de drumuri locale

În Comuna Pesac rețeaua stradală existentă are forma rectangulară, dispusă paralel și perpendicular cu Dj 692 Timișoara – DN 6. În afară de Dj care este asfaltat, străzile din localitate sunt în cea mai mare parte, pietruite, iar restul din pământ. Din lungimea de 14,5 km rețea stradală, aproximativ 10 km de stradă sunt pietruite, iar rețeaua de trotuare pe străzile adiacente Dj 692 există în proporție de 40%.

În domeniul *transportului rutier*, dispune de acces la Dj 692 Timișoara – DN 6. Acest drum este modernizat, însă calitatea îmbrăcămintei necesită ample lucrări de ameliorare. Pe teritoriul comunei există un drum comunal, respectiv DC Sânnicolau Mare – Pesac, care are lungimea de 1,3 km.

Comuna Pesac este străbătută de cale ferată pe ruta Timișoara – Pesac – Nerău.

Rețeaua de alimentare cu energie electrică

Comuna Pesac este deservită în totalitate cu rețele de alimentare și distribuție a *energiei electrice*.

Rețeaua de alimentare cu apă

Comuna Pesac nu dispune până în prezent de un sistem centralizat de alimentare cu apă. Pentru asigurarea necesarului de apă în întreaga localitate sunt forate câteva cișmele.

Rețeaua de canalizare și epurarea a apelor uzate

Comuna Pesac nu are rețele de canalizare și stații de epurare pentru colectarea și epurarea apelor uzate. Evacuarea apelor menajere este asigurată prin vidanjare.

Rețeaua de distribuție a gazelor naturale.

Comuna Pesac nu are în prezent rețea de distribuție a gazelor naturale.

Rețeaua de telecomunicații

Rețelele de telecomunicații ale comunei se referă la telefonia fixă și mobilă. Comuna Pesac prezintă un înalt grad de acoperire privind asigurarea serviciilor prin telefonia fixă la care sunt abonate peste 40 % din locuințe. Sunt prezente în comună rețelele mobile: Vodafone, Orange și Cosmote.

Recepția posturilor de televiziune este asigurată prin sisteme independente.

Accesul la internet se face prin intermediul rețelilor telefonice.

4.2. Potențialul economic al comunei Pesac

În comuna Pesac sunt înregistrate număr de 10 societăți comerciale și persoane fizice autorizate, conform datelor furnizate de compartimentul impozite și taxe din cadrul Primăriei Pesac. Toate acestea funcționează, profilul predominant al activităților economice fiind reprezentate de agenții economici cu activitate de comerț și alimentară.

4.3. Potențialul sectorului agricol

Fondul funciar cuprinde 3416,84 ha, din care 3146,34 teren agricol și 270,50 teren neagricol.

Ponderea categoriilor de folosință este prezentată în tabelul următor:

Fond funciar (2009)							
Agricol				Neagricol			
Nr. crt.	Categoria de folosință	Ha	%	Nr. Crt.	Categoria de folosință	Ha	%
1.	Arabil	2978,78		1.	Păduri	48,05	
2.	Pășuni	166,56		2.	Ape, bălți	36,45	
3.	Fânețe	0		3.	Drumuri și CF	87,84	
4.	Vii	1		4.	Curți, construcții	96,67	
5.	Livezi	0		5.	Neproductiv	1,49	
Total		3146,34		Total		270,50	
Total general							

4.4. Potențialul turistic

Zona pădurii Pesacului este propice dezvoltării turismului de camping.

4.5. Managementul integrat al deșeurilor

Este necesară inițierea programului de colectare selectivă al deșeurilor în comună, precum și conștientizarea populației despre procedeele de compostare.

CAPITOLUL V. SECTORUL SOCIAL ȘI DE SĂNĂTATE

În comuna Pesac asistența medicală este asigurată de 1 medic, în prezent fiind funcțional 1 cabinet medicale individual.

Activitatea medicului de familie se desfășoară în incinta Dispensarului Uman Pesac, imobil amenajat corespunzător activității ce se desfășoară în ele, dotate cu aparatură necesară și amplasat în centrul localității Pesac.

Medicul de familie asigură asistență medicală pentru specialitățile medicină generală și pediatrie.

Spațiul în care funcționează cabinetul medical este proprietate publică a comunei, consiliul local putând concesiunea, închiria sau da în folosință gratuită (comodat) medicilor solicitanți în cazul în care medicul actual îndeplinește condițiile legale pentru pensionarea pentru limită de vârstă. Aprecierea cu privire la aspectele mai sus enunțate este în sarcina consiliului local.

În comună mai funcționează și un Dispensar Veterinar unde lucrează un medic și 1 tehnician veterinar.

În centrul comunei funcționează o farmacie de uz uman cu doi salariați.

Primăria Pesac are organizat serviciu de asistență socială deservit de un funcționar public. În cadrul serviciului mai sunt angajați un număr de 22 asistenți personali pentru îngrijirea persoanelor cu handicap grav. Conform Legii nr.416/2001 compartimentul de asistență socială din cadrul primăriei a

întocmit dosare de ajutor social. Datorită numărului mare de persoane cu venituri foarte mici, există multe familii cu copii care beneficiază de alocația pentru susținere a familiei. Acest compartiment se mai ocupă și de protecția și îngrijirea copiilor aflați în dificultate sau proveniți din familii dezorganizate, fiind într-o colaborare strânsă cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Timiș.

Viața comunei Pesac este determinată, în principal de exploatarea terenurilor agricole aflate în diverse forme de organizare. O mare parte a populației se confruntă cu un nivel de trai scăzut, care este determinat atât de veniturile reduse obținute în agricultură, cât și de creșterea șomajului voluntar.

Principalele venituri sunt realizate prin prestarea muncii, de o parte a locuitorilor, către agenții economici locali și din Sânnicolaul Mare, precum și din exploatarea terenurilor agricole. O parte a locuitorilor de vârstă medie este plecată din localitate, în special în țările Uniunii Europene. Veniturile realizate de aceștia sunt utilizate pentru realizarea de locuințe personale sau activități economice.

CAPITOLUL VI. ÎNVĂȚĂMÂNT, FORMARE PROFESIONALĂ ȘI EDUCAȚIA ADULȚILOR

În Pesac procesul educațional este amintit pentru prima dată în jalba iobagilor din 1812 care amintește despre două școli, cea „valahă” și cea germană. În anul 1862 a fost construită școala confesională de lângă biserica ortodoxă cu forțe proprii ale locuitorilor. În vara anului 1937 a fost pusă piatra de temelie a actualului edificiu școlar. Lucrările au durat 20 ani, actuala *Școală cu clasele I – VIII din Pesac* fiind dată în folosință la întreaga ei capacitate în anul 1958. Clădirea școlii necesită lucrări de reabilitare și modernizare a construcției, introducerea apei potabile și a rețelei de canalizare.

Grădinița din Pesac funcționează în regim de Grădiniță cu Program Normal într-o clădire veche care a fost casă de locuit. Grădinița cuprinde o construcție, iar în prezent activitatea educativă se desfășoară în trei săli moderne și grup sanitar. Necesită lucrări de reabilitare.

CAPITOLUL VII. COMUNA PESAC ȘI CULTURA

În comună funcționează un cămin cultural care este folosit în diverse activități culturale, artistice, educative.

Spre deosebire de alte comune bănățene, care sunt construite după un plan liniar, planul comunei Pesac este rectangular.

Casa țărănească

Casele țărănești, construite în secolul XVIII în timpul colonizării, erau la început case lipite din pământ galben și cărămidă fabricată din lut și văiușă. Acoperișul era din paie, trestie sau tulei. Pereții caselor erau consolidați cu împletituri din nuiele de salcie sau tulpină de cânepă. Mai târziu, la început de secol XX s-a început folosirea cărămizii arse și a țiglei. Astfel se trece de la arhitectura de văiușă și a lemnului la arhitectura de cărămidă.

Arhitectura casei țărănești este lineară, tipică casei țărănești germane din Banat. În față, spre stradă, se afla „camera cea bună” cu două ferestre cu obloane de lemn. Mai urmau una - două camere, toate în linie dreaptă, intrarea în pod, bucătăria și camera (șpaițul bănățean). Încăperea de locuit era bucătăria, care funcționa și ca o cameră de zi.

În unele gospodării, în curte se afla separat bucătăria de vară, urmată de „camera cazanului”, destinată spălării rufelor.

Frontul stradal al casei prezenta de obicei două ferestre și o ușă din lemn și sticlă (de obicei colorată) iar frontispiciul prezenta elemente decorative inspirate din religia creștină și simbolul soarelui, dar și de anul de construcție al casei și de numele stăpânului și al stăpânei casei. Casele erau văruiți în alb sau nuanțe de galben, cu soclul verde sau maro. Fiecare etnie își văruiă casele în culori tipice.

Biserica

Biserica Ortodoxă din Pesac, a fost construită între anii 1806 – 1811. Piatra de temelie s-a pus la 7 decembrie 1806, de către episcopul Timișoarei Ștefan Avacumovici, iar târnosirea ei s-a făcut la 16 septembrie 1811 de către protopopul Cenadului Nicolae Nicolici.

Construcția este masivă din piatră și cărămidă în stilul arhitectural eclezial bănățean asemănându-se cu multe biserici ortodoxe din împrejurimi construite în această perioadă.

Pictura interioară murală a fost executată de pictorul bisericesc Nicolae Popescu în stil baroc vienez, pictorul fiind adept al școlilor de pictură apusene de la Viena și Roma. Pictura iconostasului s-a realizat de același pictor între anii 1876-1877 în același stil.

Restaurări interioare și ale picturii s-au făcut în anii : 1903, 1926, 1959, 1994-1995. Reparații la exterior și acoperiș s-au făcut în anii: 1926, 1945, 1994-1995, 2003-2006.

Monumentele eroilor

Monumentul dedicat *eroilor primului război mondial* din Pesac este realizat din marmură albăstruie, cu soclu de beton îngrădit cu grilaj de fier forjat. Deasupra monumentului planează un vultur de aramă, cu aripile deschise, având în cioc o cruce, iar în gheare o cunună de flori, din același metal. Pe laturile din nord și sud sunt gravate numele eroilor căzuți în timpul primului război mondial și alături de nume, fotografia eroului-martir, în medalion. Pe latura nordică, sus, este inscripționat următorul text: “*Întru pomenirea ostașilor: căzuți, morți și dispăruți în războiul 1914-1918*”. Mai jos urmează numele celor 88 eroi, sacrificați pe altarul patriei.

Monumentul dedicat *eroilor căzuți în cel de-al doilea război mondial* din Pesac este realizat din marmură albă, cu soclu de beton placat cu gresie.

Ambele sunt amplasate în fața Bisericii Ortodoxe Române Pesac.

Manifestări

Ruga Ortodoxă din Pesac se desfășoară în fiecare an în data de 15 august – *Sf. Marie Mare* – fiind sărbătorit și hramul bisericii – manifestare care are loc în centrul comunei.

Datini și obiceiuri

Câteva tradiții și obiceiuri practicate în comuna Pesac, sunt:

Obiceiurile de nuntă sunt păstrate în cea mai mare parte, chiar dacă portul popular a dispărut. Invitațiile la nuntă sunt transmise de călăreți, reprezentanți ai mirelui și miresei. În ziua nunții, după masă, mirele pleacă cu invitații săi după nași, apoi întregul alai pornește spre mireasă. Alaiul merge până în fața altarului, unde mirele își va lua locul de drept. Se menține darul, prin care se strâng sume de bani necesare întemeierii familiei.

Singurul dans tradițional în Pesac, *călușarul*, are caracter de scenă și este format din intrare perechi, câte doi, cu vătaful în frunte și *bătute* care se execută pe melodia *Banu Mărăcine*. După bătute se execută, tot în cerc, călușarul propriu-zis, urmând apoi *țesuta*, *hora* și *marșul*.

Obiceiurile de Crăciun și Anul Nou se păstrează într-o mică măsură, practicându-se frecvent „colindatul” de grupuri de copii. Se păstrează în Pesac *mersul cu calul*. La fetele tinere se merge *cu calul*, sceneta fiind interpretată de 8 persoane, din care 7 flăcăi și un bărbat căsătorit, *moșul*, care poartă cu acesta o damigeană cu vin și una cu țuică, deoarece flăcăii nu beau. *Moșul* este mascat pentru a nu fi recunoscut de cei din casă, misiunea acestuia fiind de a păzi coada *calului*. Cei din casă sau cei care sunt de partea interpreților *calului* vor să taie coada acestuia. Dacă se taie coada însă, tinerii nu vor mai merge niciunde în acea seară să practice acest obicei. Repetițiile pentru această scenetă se desfășoară cu câteva săptămâni înainte.

Un alt obicei este cel de a merge *cu capra*, sau *cu țurca*, conform denumirii locale.

La 15 august, *Sărbătoarea Sfintei Marii*, exista obiceiul să se meargă în pelerinaj la mănăstirea Bodrog din județul Arad. Distanța de 30 km era străbătută pe jos, de dimineața devreme și până seara. La plecare, se trăgeau clopotele, iar pelerinii erau conduși de preot cu prapuri din biserică și icoana Maicii Domnului, până la ieșirea din sat. Acest obicei se păstrează, însă deplasarea se face cu trenul sau auto.

Portul popular specific a dispărut din peisajul etnografic al locuitorilor, portul fiind înlocuit cu porturi moderne.

Activitatea sportivă

La 6 februarie 1952 se naște Dănuț Lața, fost mare fotbalist al „Politehnicii” Timișoara, președinte al Asociației Județene de Fotbal Timiș (1991 - 2012).

Activitatea sportivă la nivelul comunei este destul de redusă și limitată doar la fotbal și sportul școlar.

În Pesac sportul de masă este reprezentat de fotbal, existînd echipă de fotbal în promoție – „Șoimii Pesac”.

Sportul școlar a cunoscut o dezvoltare mai mare în ultimul timp, fapt ce a condus la obținerea de rezultate bune. Astfel, în Pesac au fost obținute rezultate bune la atletism – mai multe locuri I la concursurile județene, volei, tenis de masă, etc.

CAPITOLUL VIII. SERVICII PUBLICE

Serviciile publice pe care comuna Pesac le asigură se referă la: serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor prin care se eliberează cărți de identitate cetățenilor din comună, operațiuni financiar - bancare prin Oficiul Poștal Pesac, telecomunicații, salubritate.

Comuna Pesac beneficiază de televiziune prin cablu. Primăria și Școala Maria Brindea Pesac beneficiază de acces la rețeaua de internet.

CAPITOLUL IX. PATRIMONIU PUBLIC ȘI PRIVAT

Potrivit legii, patrimoniul comunei este alcătuit din bunurile mobile și imobile aflate în proprietatea publică sau privată, precum și drepturile și obligațiile cu caracter patrimonial.

Prin Hotărârile Consiliului Local Pesac nr.74 din 24.07.2009 și nr.26 din 10.06.2010 privind atestarea domeniului public al Comunei Pesac s-a stabilit lista imobilelor aflate în domeniul public al comunei.

Inventarierea bunurilor patrimoniale ale instituțiilor aflate în administrarea Consiliului Local Pesac (primărie, cămin cultural, școală, grădiniță, dispensar) se întocmește la fiecare sfârșit de an.

Primăria comunei Pesac administrează și bunurile imobile care se află în proprietatea comunei Pesac cu titlu de domeniu privat. Acestea se regăsesc în Inventarul domeniului privat al comunei Pesac.

Bunurile aparținând proprietății publice a comunei și cele aparținând proprietății private a acesteia pot fi date în administrare regiilor autonome și instituțiilor publice, pot fi concesionate sau închiriate în condițiile legii, pot fi atribuite în folosință pe termen limitat medicilor și persoanelor juridice fără scop lucrativ, care desfășoară activitate de binefacere sau de utilitate publică ori serviciilor publice. Concesionarea și închirierea se fac numai prin licitație publică, potrivit prevederilor legale.

Vânzarea bunurilor aflate în proprietatea privată a comunei se face numai prin licitație publică, potrivit prevederilor legale.

CAPITOLUL X. ACHIZIȚIILE PUBLICE

Achiziționarea unor bunuri, servicii sau lucrări se vor face numai cu încadrarea în cheltuielile bugetare aprobate și cu respectarea prevederilor legale referitoare la achizițiile publice. Achiziționarea se poate face prin achiziționare directă, selecție de ofertă, licitație publică în conformitate cu prevederile legale în materie.

CAPITOLUL XI. PARTIDE POLITICE

Pe raza comunei Pesac sunt reprezentative ca activitate politică următoarele partide :

- a. P.S.D.
- b. P.D.L.
- c. P.P.D.D.
- d. P.N.L.

Primele trei partide de la alineatul precedent au și reprezentativitate în consiliul local.

CAPITOLUL XII. TITLU DE CETĂȚEAN DE ONOARE AL COMUNEI PESAC

Titlu de cetățean de onoare al comunei Pesac poate fi acordat unor persoane cu contribuție deosebită pe plan politic, economic, social, cultural și sportiv sau a altor persoane importante pentru comună și care îndeplinesc următoarele criterii :

- a.contribuție deosebită la rezolvarea problemelor comunității locale pe plan administrativ, politic, economic, social, cultural;
- b.comportament civilizată;
- c.acordarea de sprijin activității autorităților locale;
- d.foarte bun gospodar al comunității locale (dovada făcându-se cu calitatea lucrării terenurilor, a îngrijirii animalelor, a serviciilor prestate, a inovațiilor în domeniile mai sus amintite);
- e.sprijinirea activităților necesare în vederea finanțării prin diverse programe pentru lărgirea și îmbunătățirea infrastructurii comunei (drumuri, școli, energie electrică, gaz metan, etc).

Cetățenii de onoare ai comunei Pesac se bucură de următoarele drepturi: să desfășoare orice activitate în comună în conformitate cu pregătirea, capacitatea și vocația lui, respectând legislația în vigoare; să ia parte la adunările, manifestările sau consultările cetățenilor și la adoptarea hotărârilor de interes major pentru comună; să participe la ședințele Consiliului Local și să-și exprime opinia în toate chestiunile ce se dezbate în aceste ședințe; să solicite și să primească recomandări pentru schimburi de experiență în țară și străinătate; să solicite și să beneficieze de scutirea plății taxelor și impozitelor locale, în condițiile legii; alte drepturi stabilite de consiliul local sau de actele normative în vigoare.

Calitatea de cetățean de onoare se pierde în cazul decesului persoanei beneficiare sau a pierderii sau retragerii cetățeniei române a persoanei beneficiare. Calitatea de cetățean de onoare se retrage dacă: a.titlul a fost dobândit prin fraudă; b.beneficiarul a fost sancționat contravențional în legătură cu fapta care a stat la baza acordării titlului, constatată printr-un proces-verbal; c.beneficiarul a fost condamnat penal în legătură cu fapta care a stat la baza acordării titlului, constatată printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă și irevocabilă. Retragerea se va constata prin hotărâre a consiliului local. Hotărârea i se va comunica persoanei interesate.

CAPITOLUL XIII. CONSULTAREA ȘI INFORMAREA CETĂȚENILOR COMUNEI PESAC

Consultarea cetățenilor se va face numai prin referendum local sau adunări cetățenești, neexistând alte tradiții locale. Referitor la referendumul local, acesta se poate organiza în condițiile legii, atunci când problemele prezintă un interes deosebit.

În localitatea Pesac, Primăria comunei Pesac organizează adunări cetățenești, care au ca și scop informarea cetățenilor asupra problemelor de interes public.

Convocarea și organizarea adunărilor cetățenești se face de către primar la inițiativa acestuia ori a unei treimi din numărul consilierilor în funcție.

Convocarea adunărilor cetățenești se face prin aducere la cunoștință publică a scopului, datei și locului unde urmează să se desfășoare aceasta.

Adunarea cetățenească este valabil constituită în prezența majorității reprezentanților familiilor și adopta propuneri cu majoritatea celor prezenți.

Propunerile se consemnează într-un proces verbal și se înaintează primarului, care le va supune dezbaterii Consiliului Local în prima ședință, în vederea stabilirii modalităților concrete de realizare și de finanțare, dacă este cazul.

Soluția adoptată de Consiliul Local se aduce la cunoștința publică prin afișare la panoul primăriei.

În comuna Pesac cetățenii mai pot fi informați prin: afișaj în locuri special amenajate sau la sediile magazinelor.

CAPITOLUL XIV. CRITERII PENTRU VALORIFICAREA BUNURILOR DIN DOMENIUL PUBLIC ȘI PRIVAT AL COMUNEI

Prin hotărâri ale Consiliului Local vor putea fi date în administrare unor regii, instituții publice sau societăților comerciale, unele bunuri și instalații speciale și imobile aparținând domeniului public și privat al comunei, dacă prin acestea se aduc venituri suplimentare la bugetul local sau contribuie la sporirea gradului de urbanism și de civilizație a comunei. Noul administrator nu va putea modifica arhitectura sau structura de rezistență a clădirilor fără consimțământul primăriei/consiliului local.

Terenurile ce aparțin domeniului public al comunei vor fi concesionate în aceleași condiții legale sau vândute dacă aparțin domeniului privat.

Bunurile mobile și imobile vor fi inventariate și actualizate în fiecare an.

CAPITOLUL XV. COOPERĂRI ȘI ASOCIERI

Cooperarea sau asocierea la nivel local, județean, regional sau național

Comuna Pesac poate coopera sau asocia cu persoane juridice române sau străine, cu organizații neguvernamentale și cu alți parteneri sociali, în vederea finanțării și realizării în comun a unor acțiuni, lucrări, servicii sau proiecte de interes public local, precum și de stabilire a unor relații de parteneriat cu unități administrativ-teritoriale din alte țări.

Cooperarea sau asocierea cu persoane juridice române sau străine, cu organizații neguvernamentale și cu alți parteneri sociali, în vederea finanțării și realizării în comun a unor acțiuni, lucrări, servicii sau proiecte de interes public local, precum și de stabilire a unor relații de parteneriat cu unități administrativ-teritoriale din alte țări se va realiza în conformitate cu prevederile legale și se va constata prin hotărâre de consiliu.

Cooperarea sau asocierea la nivel internațional

Comuna Pesac poate coopera sau asocia cu alte autorități ale administrației publice locale din țară sau din străinătate, precum și adera la asociații naționale sau internaționale ale autorităților administrației publice locale, în vederea promovării unor interese comune.

Cooperarea sau asocierea cu alte autorități ale administrației publice locale din țară sau din străinătate, precum și aderarea la asociații naționale sau internaționale ale autorităților administrației publice locale, în vederea promovării unor interese comune se vor face în condițiile legii, și se va constata prin hotărâre a consiliului local.

CAPITOLUL XVI. ATRIBUIRI ȘI SCHIMBĂRI DE DENUMIRI

Consiliul local are posibilitatea de atribuire și schimbare a denumirilor de străzi, de piețe și de obiective de interes public local. Atribuirea sau schimbarea denumirilor se realizează prin hotărâri ale Consiliului local, în urma obținerii avizelor de la compartimentele de specialitate din cadrul Primăriei Comunei Pesac.

CAPITOLUL XVII. ÎNSEMNELE COMUNEI

Prin prezentul statut se stabilesc, în condițiile legii, însemnele specifice ale localității și modalitățile de utilizare a acestora.

Stema comunei Pesac, se compune dintr-un scut triunghiular cu marginile rotunjite despicat.

În cartierul din dreapta, pe negru, se găsește un leu agățat, înarmat și limbat purtând în mâna dreaptă un paloș, iar în stânga un șnur cu ciucuri, toate din argint.

Cartierul din stânga este împărțit în pătrate (cu latura de $\frac{1}{4}$ din lățimea totală a scutului, șase întregi și 3 tăiate de conturul scutului) în șah verde și albastru. Fiecare pătrat poartă o plantă de aur cu trei rădăcini, două frunze și o floare.

Scutul este timbrat de o coroană murală cu turn crenelat de argint.

Semnificațiile elementelor însumate

Leul armat și limbat este preluat din stema familiei episcopului Josef Bajzath, a cărui feudă a fost satul imediat după întemeiere. Șnurul cu șase ciucuri împlețiți și unul sus cu buclă indică rangul de episcop al proprietarului.

Împărțirea în pătrate a cartierului din stânga evocă parcelarea și vinderea către localnici a pământului.

Planta cu trei rădăcini, două frunze și o floare reprezintă răsadurile folosite de localnici pentru recoltele timpurii și profitabile de legume.

Cartierul din dreapta este negru și evocă îndelungatul doliu al localnicilor în urma primului război mondial, când satul a pierdut foarte mulți bărbați și în semn de omagiu biserica nu și-a sărbătorit hramul ani la rând.

Pe vechile peceti ale localității sunt figurate – șnurul episcopal pe cea din 1834, iar pe cele din 1865 și 1880 apar elemente vegetale.

Coroana murală cu un turn crenelat semnifică faptul că localitatea are rang de comună.

Proiectul de stemă a comunei Pesac a fost aprobat prin hotărârea Consiliului Local Pesac nr.24/06.04.2012, urmând a putea fi folosit după aprobarea acesteia prin Hotărâre a Guvernului României.

CAPITOLUL XVIII. Aderarea comunei Pesac la Asociația Comunelor din România

Comuna Pesac va adera la Asociația Comunelor din România în cadrul ședinței ordinare a Consiliului Local din data de 19.11.2012, dată de la care Comuna Pesac va obține calitatea de membru al Asociației.

Prezentul Statut a fost aprobat în ședința din data de 19.11.2012.

La elaborarea Statutului comunei au colaborat:

Toma Cornel – primarul comunei Pesac

Dumitraș Angelica – secretarul comunei Pesac